

Sverige 2018-03-24

Till ordföranden i Kulturnämnden (eller dess motsvarighet)

I oktober 2017 skickade Akademien för cirkuskonstens bevarande i Sverige (kallad Cirkusakademien nedan) ett brev via Postnord till er kommunstyrelsen där man efterlyste underlättnader för cirkusgästspel i er kommun, ja t.o.m. ett aktivt engagemang som t.ex. Vara kommun gör vid cirkusgästspel

Efter denna skrivelses postande har det dessvärre framkommit att svenska kommuner generallt de två-tre senaste åren ändrat attityd till turnerande cirkusar i stort. Notera att den förändrade attityden inte bara gäller gentemot de traditionella cirkusarna utan också gentemot nycirkusgrupper som allt mer söker sig till sommarturnéer i tält.

Bara på två – tre år har:

- Avgifter för cirkusplatser har stigit med 500 till 900%
- eller
- Den kommunala cirkusplasten har bebyggts och ingen inom kommunens politiker och/eller tjänstemän har brytt sig om att ta fram ett acceptabelt alternativ.
- Kommuner vill ha rejält betalt för att tillfälliga reklamtavlor sätts upp. Inte som deposition utan pengar som går in i kommunkassan.
- Lägg till höjda stämpelavgifter från polis för spel- och affischaringstillstånd.

Varifrån kommer denna explosion av avgiftshöjningar? Varken cirkusbranschen eller Cirkusakademien har dock inte något bra svar på den frågan.

Vi hoppas dock att ni som ordförande i er kommuns kulturnämnd eller motsvarande instans aktiv kan påverka den dystra situationen.

Vi som undertecknat detta brev är medvetna om att kulturpolitiker resp. dito handläggare inte bestämmer över avgifter som de tekniska avdelningarna tar ut. Men ni kan påverka de styrande tekniska nämnderna och deras kontor till att tänka om.

I det enskilda fallet kan kommuntaxorna tyckas rimliga, men för en riksturnerande cirkus som besöker 120 till 180 orter per år handlar det om över en miljon kronor för en säsong. Det lite märkliga i sammanhanget är att en del svenska kommuner betalar för att erbjuda andra kulturgästspel (t.ex. en konsert med en melodifestivalsartist) och till och med ställer gratis i ordning platsen/lokalen där konserten ska ges.

Att cirkusarna skulle höja biljettpiserna är det inte tal om – barnfamiljer som utgör cirkusens kärnpublik är idag mycket priskänsliga. Likaså befinner sig just nu hela underhållningsbranschen (inte bara cirkus utan också revy, sommarteatrar, trollerishower mm) i en publiksvacka.

Sveriges två sista större cirkusar har påbörjat årets turnéer. Risken är överhängande att ingen av dem finns kvar nästa år om de svenska kommunerna fortsätter med sina två-tre år nya prissättningspolitik.

Därmed går ett kulturarv i graven. Lite märkligt eftersom den moderna cirkusen i år firar sitt 250-årsjubileum (den första moderna cirkusföreställningen gavs i London 1768).

För bara några år sedan hade de svenska cirkusarna sammanlagt 500 000 betalande åskådare per år och finansierade sin verksamhet med egna intäkter.

Turnerande cirkus är det enda kulturområde som inte får direkta och/eller indirekta offentliga bidrag.

Värt att veta är också att 2005 uppmanade EU-parlamentet medlemsstaterna att erkänna cirkus som en del av Europas kultur. Det har bland annat Tyskland och Frankrike gjort.

Finland har tagit upp turnerande cirkus på UNESCO:s lista över levande kulturarv. Tyvärr inte Sverige.

2012 hade Sverige fem större cirkusar och en handfull minicirkusar. De spelade tusen föreställningar över hela landet för 500 000 betalande åskådare. I år återstår två större, Brazil Jack och Olympia, och en mindre, Cirkus Rhodin. Alla har svag ekonomi. Så sent som förra året turnerade två tyska minicirkusar i sydligaste Sverige. De ser inte ut att komma i år.

Något måste ske i er kommun snarast – inte efter valet utan nu omedelbart i april, maj och juni.

På många mindre orter är cirkusen årets enda större kulturbesök med levande artisteri. Den turnerande cirkusen är dessutom en viktig rekryteringskanal till landets cirkusutbildningar. Nedgången syns i antalet sökande. 2017 tvingades landets äldsta cirkusgymnasium i Gävle lägga ned på grund av för få elever.

Den 26 februari i år besökte representanter för branschorganisationen Manegen, Cirkus Brazil Jack, Stockholm Street Festival och Cirkusakademien Kulturdepartementet och informerade Sofi Knutas, handläggare för kulturområdet, och Matilda Berggren, biträdande chef på enheten för konstarterna.

De blev naturligtvis mycket oroade över den situation som uppstått genom framförallt kommunernas avgiftsökningar och ointresse i största allmänhet. Ide insåg också att rekryteringsunderlaget för den statliga Dans- och Cirkushögskolans cirkusutbildning kommer minska drastiskt pga. allt färre turnerande cirkusar.

Turnerande cirkus är en del av det svenska kulturarvet och en dörr in till annan kultur för stora grupper medborgare. Dessutom har cirkus betydligt högre status i länder som nya svenskar kommer från. Cirkuskultur ställer inga krav på språkkunskaper.

Undertecknare av detta brev uppmanar nu uttryckligen er att så snart som möjligt få er kommun att bli mer vänlig mot turnerande cirkusar.

PS. Rörande frågan om djur på cirkus kan vi nämna att det sedan 2013 inte förekommit vilda djur (t.ex. elefanter och sjölejon) på svenska cirkusar – det har branschen själv beslutat utan riksdags- eller regeringsbeslut.)

Några av de kvarvarande cirkusarna har i dagsläget inga djur alls eller endast tamdjur som hästar, hundar, getter, lamadjur etc.

Högaktningsfullt

24 april 2018

Vi som ställer oss bakom detta upprop är:

Gunilla Lundgren

Författare och hedersledamot i Barnboksakademien

Thomas von Brömsen

Skådespelare

Thorsten Andreassen

Stockholm Street Festival

Manne af Klintberg (Clownen Manne)

Föreställningsclown

Carmen och Trolle III Rhodin

Direktörer Cirkus Brazil Jack

Henrika och Niklas Bengtsson

Direktörer Cirkus Olympia

Janne Näsström

Ordförande Folkets Hus & Parker, Region Östergötland/Småland

John-Erik Wallbom

Teaterchef emeritus (Komediteatern)

Tino Rivero

Bildkonstnär och Scenograf

Roy Himsel

Direktör i Cirkusakademien